

от уровня Японии. Хотя общий уровень информатизации Китая составляет лишь 7% от показателя США, но в новых индустриальных центрах он уже достиг японских параметров, что обеспечивает экспансию китайских высоко- и среднетехнологичных товаров на мировой рынок. Потенциально огромны потребности в импорте средств информатизации стран СНГ (Россия имеет высочайший среди них показатель, но всего 8% от уровня информатизации в США), Бразилии и других членов МЕРКОСУР, Индии и т.п.

К сожалению, в этих условиях внешнеторговая политика Украины не учитывает общих тенденций развития мирового рынка, но без преодоления сырьевой и полуфабрикатной структуры украинского экспорта и сохранения “критического импорта” энергоносителей невозможно надеяться на стабильные позиции в системе мирового хозяйства.

Источники и литература

1. Підрахунки за даними: Мир на рубежі тисячелетій. Прогноз розвитку мирової економіки до 2015 года. – М.: ІМЭМО РАН, 2001. – 169 с.
2. Арно Ю. Мировая металлургия на пороге нового столетия // МЭ и МО. – 2001. – №1. – С. 67.
3. Сергеев П. Проблемы газобеспечения Западной Европы // Там же. – 2003. – №5. – С. 53.
4. Новицький В.С. Міжнародна економічна діяльність України. – К.: КНЕУ, 2003. – С. 57.
5. Final Report of the Commission on the Future of the US Aerospace Industry. AIA, 2002. Цит. по: Вопросы экономики. – 2004. – №6. – С. 132.

Жуковська А.Ю.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ДО ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Цілі та завдання економічної політики України в період становлення її у статусі незалежної держави визначаються потребами формування якісно нової економічної та господарської системи ринкового типу. Саме це визначає необхідність найбільш повного врахування зовнішніх, міжнародних чинників впливу на процеси, що відбуваються в нашій державі. Адже створення національної ринкової системи означає перетворення її на складову частину світового ринкового господарства, а отже, породжує залежність від сучасних тенденцій його розвитку, залежність від інституцій, механізмів та інструментів, якими оперує світовий ринок. За цих умов визначення та розуміння основних закономірностей і варіантів трансформації світового господарства у якісно нову форму існування – глобалізовану економічну систему, пошук конкретних форм та стратегічних пріоритетів входження України до такої системи як необхідної її частини, є вкрай необхідним та актуальним.

Проблеми вибору стратегічних пріоритетів адаптації української економіки до викликів глобалізації відображено в працях І.Вітер, В.Вовк, С.Семенець, Г.Яхєєва, Е.Воловик, О.Білоус, Д.Лук'яненко, А.Мельник, О.Беляєв, А.Бєбєло, О.Комяков, О.Бласюк та ін. [1;2;3;4;5;6;7] Хоча дане питання не можна назвати малодослідженим, воно потребує більш детального вивчення та уточнення з врахуванням сучасних тенденцій розвитку світової економіки.

Метою даної статті є дослідження особливостей національної системи державного регулювання економіки України та формування стратегічних пріоритетів її адаптації до процесів глобалізації, які відбуваються на світовій арені.

На даному етапі специфічним рисами української системи державного регулювання економіки є: підірвана, але не повністю демонтована адміністративно-командна система управління; незбалансованість національного господарства (цілі не підкріплені ресурсами); слабка мотивація стратегічної діяльності, переважання тактичного управління; відсутність ефективних стимулів до високопродуктивної праці та інтересу до виробничого нагромадження; велика питома вага державного сектору, низька ефективність управління в ньому; затратна ідеологія господарювання; нераціональна організаційна структура управління; бюрократизм та корумпованість службовців; низька конкурентоспроможність економіки.

На сьогоднішній день Україна вже визначила свої довгострокові цілі та пріоритети. Вони закріплені Конституцією України та іншими основоположними документами нашої держави. Йдеться про перспективи України як високорозвиненої, соціальної за своєю суттю, демократичної та правової держави, її інтегрування у світовий економічний простір як країни з конкурентоспроможною економікою, здатною вирішувати найскладніші завдання свого розвитку.

Наявна в Україні форма інтеграції у світове господарство є значною мірою спонтанним результатом дії ряду об'єктивних чинників, серед яких найважливішу роль відіграють такі:

- обмеженість внутрішнього попиту внаслідок процесу збіднення широких верств населення та масштабного знецінення заощаджень дореформених років. За цих умов експорт стає гіпертрофованим чинником економічного зростання, що не нормально як з погляду економічної безпеки країни, так і перспектив розширення впливу країни на світогосподарські процеси. Вузкість внутрішнього ринку не створює належних стимулів для інвестування як з боку вітчизняних, так і з боку іноземних інвесторів;
- несприятливість інвестиційного клімату через незавершеність інституційних перетворень, надмірне втручання державних органів у господарську діяльність, корупція, низький рівень розвитку ринкової інфраструктури. Це також звужує внутрішній ринок і відвертає від країни основні потоки капіталів.

Відповідно до Стратегії економічного та соціального розвитку України на 2004-2015 рр. «Шляхом європейської інтеграції» рух України шляхом євроінтеграції повинен кореспондуватися із сучасними глобальними процесами, враховувати їхні основні тенденції, позитивні сторони та суперечності [8,15]. Глобалізація цивілізаційного процесу визначається прогресивним зростанням значущості гуманітарної сфери, високих інформаційних технологій, постіндустріальних принципів суспільного розвитку, підвищення ролі інтелектуального капіталу та менеджменту, соціальних чинників економічного прогресу. Глобалізація відкриває перед людством великі можливості в розширенні обміну товарами, послугами, інформацією, технологіями та капіталом, взаємодії у гуманітарній сфері, духовному збагаченні особистості.

З метою прискорення адаптації національної системи державного регулювання економіки до викликів глобалізації доцільно виокремити низку стратегічних пріоритетів у регулюванні національної економіки, які мають сприяти зміцненню національної конкурентоспроможності та набувають критичної ваги в контексті збереження суверенітету національної моделі державного регулювання економіки та етапі входження України до світового економічного партнерства. Ці стратегічні пріоритети повинні відображатись у системі поступових кроків адаптації національної системи державного регулювання економіки до викликів глобалізації. Дана система кроків повинна виглядати таким чином:

1) I крок – 2007 рік – вступ України до СОТ (адаптація національної торговельної політики до вимог СОТ). Отримання Україною статусу члена СОТ дозволить брати активну участь у роботі спеціалізованих органів СОТ, що відкриває доступ до інформації про ефективні механізми здійснення зовнішньоекономічної політики, розширює можливості впливу на формування правил регулювання міжнародних торговельних зв'язків відповідно до національних інтересів країни. Набуття статусу країни-члена СОТ українська економіка отримає такі переваги: поширення дії міжнародного визнаних прав захисту національних економічних інтересів на світових ринках; зменшення втрат від дискримінаційних заходів; забезпечення полегшеного доступу на світові ринки товарів та послуг; створення умов для розвитку цивілізованого конкурентного середовища; активізація виробництва в окремих енергоорієнтованих галузях; створення умов для дальшого використання потенційних переваг української економіки.

2) II крок – 2008 рік – вступ України до НАТО (реформа військового потенціалу відповідно до європейських стандартів). Здійснюючи курс на євроатлантичну інтеграцію, Україна як невід'ємна частина Європи, у співпраці з іншими європейськими державами прагне до розбудови загальноєвропейської системи безпеки. Відмова від участі у такій системі об'єктивно створила б для нашої держави загрозу опинитися на периферії європейських інтеграційних процесів, поставила б країну у стан відносної міжнародної ізоляції. Входження України до НАТО стане вагомим стимулом для: забезпечення національної безпеки України, захисту її державного суверенітету; повнішої реалізації наявного науково-технічного потенціалу держави та її прилучення до розвитку високих технологій; сучасного облаштування державних кордонів нашої держави; покращення міжнародного іміджу держави, її активного залучення до геополітичних процесів, загальноєвропейської чи колективної безпеки, зміцнення стабільності у Східноєвропейському та Чорноморському регіонах.

3) III крок – 2009 рік – створення зони вільної торгівлі між країнами-членами СНД. Національним інтересам України відповідає всебічне розширення взаємовигідних економічних відносин з країнами СНД, насамперед з Російською Федерацією. Створення зони вільної торгівлі між країнами-членами СНД має для України наступні стратегічні переваги: збереження традиційних ринків збуту продукції українського виробництва; лібералізацію торгівлі України з пострадянськими державами та збільшення її обсягів; ліквідацію високих експортних митних ставок, насамперед на російські енергоносії, а також імпортного мита на українські товари; створення сприятливих умов для зростання обсягів вітчизняного виробництва.

4) IV крок – 2010 рік – вступ до ЄС (адаптація національної системи державного регулювання економіки до вимог ЄС). Входження України до Європейського Союзу створює можливості отримання Україною чотирьох економічних свобод у відносинах з ЄС: вільного пересування людей, капіталу, товарів та послуг. По суті, йдеться про реалізацію одного з найважливіших пунктів євро інтеграційної стратегії України – попереднє до остаточного вирішення (до перспективи кінцевої мети відповідної стратегії) входження нашої держави до економічних структур ЄС.

Ці стратегічні пріоритети та поступові кроки адаптації повинні міститись у програмному документі, який слід назвати «Стратегія адаптації національної системи державного регулювання економіки до умов глобалізації на 2007-2016 роки».

Варто зазначити, що адаптація національної системи державного регулювання економіки до умов глобалізації повинна здійснюватись комплексно, тобто пристосовуватись повинні не тільки окремі елементи зовнішньоекономічної політики, а й і внутрішня політика нашої держави в цілому. Тому, в процесі адаптації державного регулювання економіки України до викликів глобального розвитку доцільно провести комплексне реформування, тобто реформування як внутрішніх механізмів державного регулювання, так і зовнішньоекономічної політики, яке повинно проходити паралельно та взаємодоповнювати один одного.

Для того, щоб ефективно здійснити реалізацію вищезазначених заходів українська система державного регулювання економіки повинна в найближчу перспективу забезпечити виконання низки основних завдань, які доцільно поділити на чотири напрямки:

1) забезпечення сталого економічного зростання та прискорене подолання на цій основі розриву в обсягах ВВП на одну особу між Україною та державами-членами ЄС-15, зокрема: реалізація стратегії випереджаючого розвитку, яка могла б забезпечити щорічні темпи зростання ВВП в Україні у 1,5-2 рази вище, ніж загалом у країнах-членах ЄС-15; таке зростання має супроводжуватись глибокими якісними перетворення-

ми, реалізацією завдань сталого розвитку, що визнаються світовим співтовариством як стратегія у XXI столітті;

2) забезпечення суттєвого зростання конкурентоспроможності української економіки за рахунок використання науково-технічних інновацій, зокрема: побудова ефективної системи взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності; створення та розвиток загальнодержавної інноваційної інфраструктури та розбудова регіональної інноваційної політики; концентрація фінансових та інтелектуальних ресурсів на реалізації визначених державою пріоритетів інноваційного розвитку; створення умов для розвитку науково-технічного потенціалу та кадрове забезпечення інноваційної діяльності; створення умов для переорієнтації інвестиційних потоків на високотехнологічні сфери виробництва; формування позабюджетних джерел підтримки інноваційної діяльності та законодавче регулювання питань спільного інвестування;

3) підвищення рівня та якості життєвих стандартів населення, зокрема: здійснення державного стимулювання випереджального (порівняно з темпами ВВП) зростання заробітної плати населення; стимулювання людей до володіння приватної власністю та здійснення її ефективного захисту; випереджальний розвиток соціальних інститутів (освіти, медицини, культури) та відповідне зростання соціальних інвестицій, безпосередньо спрямованих на розвиток людини; зміцнення позицій середнього класу, питома вага якого в майбутньому має скласти не менше 45-50% від загальної кількості населення; скорочення частки людей, які мають доходи нижчі за прожитковий мінімум;

4) запровадження державної політики подолання бідності, зокрема: створення економічно-правових умов для збільшення доходів і зростання економічної активності працездатних громадян та рівня зайнятості; запобігання успадкованій бідності, яка здебільшого притаманна сільському населенню, шляхом підтримки нових виробничих відносин, обумовлених зміною форм власності на землю, покращення соціальної інфраструктури села; підвищення ефективності соціальної підтримки уразливих груп населення шляхом реформування системи соціального захисту та удосконалення пенсійного забезпечення; поєднання політики подолання бідності з політикою становлення середнього класу як важливого чинника економічного та соціального прогресу.

Отже, підсумовуючи все вищесказане необхідно зауважити, що адаптація національної системи державного регулювання економіки України повинна здійснюватись комплексно, тобто вона повинна відбуватись на певній законодавчій основі («Стратегія адаптації національної системи державного регулювання економіки до умов глобалізації на 2007-2016 роки»), складатися із чітко визначених стратегічних пріоритетів, заходів та завдань, а також включати в себе перелік очікуваних результатів. Адаптація, проведена на такій основі, сприятиме забезпеченню сталого економічного зростання, утвердженню інноваційної моделі розвитку, підвищенню конкурентоспроможності нашої держави, що в свою чергу призведе до зростання рівня життя українського населення та створить реальні передумови для набуття Україною в найближчому майбутньому статусу країни-члена ЄС.

Джерела та література

1. Вітер І. Трансформація місця та ролі держави в умовах глобалізації розвитку // Вісник Тернопільської академії народного господарства, 2002, Випуск 8-2, с. 30-38.
2. Вовк В., Семенець С., Яхєєва Т. Україна в контексті сталого розвитку та процесу глобалізації // Економічні реформи сьогодні, 1999, №21, с. 4.
3. Воловик Е. Глобализация экономики и её влияние на национальные бюджеты // Проблемы теории и практики управления, 1999, №5.
4. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г.Білоус, Д.Г.Лук'яненко та ін.; керівник авторського колективу і наук. ред. О.Г.Білоус. – К.: КНЕУ, 2002. – 789 с.
5. Беляєв О.О., Бебело А.С., Комяков О.М. Держава і перехідна економіка: Механізм взаємодії: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003. – 190 с.
6. Стратегія розвитку України: теорія і практика / За ред. О.С.Бласюка. – К.: НІСД, 2002. – 864 с.
7. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А.С.Філіпенко, В.С.Будкін, А.С.Гальчинський та ін. – К.: Либідь. – 470 с.
8. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / Авт. кол.: А.С.Гальчинський, В.М.Геєць та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.